

UOT: 595.785

SƏKİNƏ HACIYEVA¹, MAHİR MƏHƏRRƏMOV²

AZƏRBAYCANIN DAĞLIQ-ŞİRVAN FİZİKİ-COĞRAFI RAYONUNUN QARIŞCI (LEPIDOPTERA, GEOMETRIDAE) KƏPƏNƏKLƏRİNİN ÖYRƏNİLMƏSİNƏ DAİR

Azərbaycanın Dağlıq-Şirvan fiziki-coğrafi rayonunun qarışıq kəpənəklər faunasının öyrənilməsi üçün 2017-2019-cu illərdə İsmayılı (İvanovka, Lahic kəndləri), Ağsu (Musabəyli, Hunqar kəndləri) və Şamaxı (Dəmirçi, Pırqulu kəndləri) rayonlarında tədqiqatlar aparılmışdır. Qarışıq kəpənəklər fəsiləsinin 6 yarımfəsiləsinə (Alsophilinae, Desmobaethrinae, Ennominae, Geometrinae, Larentiinae, Sterrhinae), 67 cinsinə mənsub 118 növü aşkar edilmişdir. Həmçinin növlərin faunistik siyahısı, toplanıldığı məntəqələr və tarixlər, cinsi mənsubiyyəti qeyd olunmuşdur. Faunada Larentiinae və Sterrhinae yarımfəsilələrinin növlərinin üstünlük təşkil etdiyi müəyyən olunmuşdur. Biston betularia (Linnaeus, 1758), Gnophos ciscaucasia (Riabov, 1964), Hypomecis robaria (Denis and Schiffermuller, 1775) və Scopula minorata (Boisduval, 1833) növləri Azərbaycan faunası üçün ilk dəfə göstərilir.

Açar sözlər: *Geometridae, Dağlıq-Şirvan, fauna, yarımfəsilə, növ.*

Giriş. Böyük Qafqaz dağlarının cənub-şərq kənarları Dağlıq Şirvan fiziki-coğrafi rayonuna daxildir. Rayon şimalda Böyük Qafqaz silsiləsinin suayırıcısından cənub və cənub-qərbdə Şirvan düzünə qədər uzanır (şəkil). Dağlıq Şirvan şərqdə Qobustanda qərbdə Girdiman çayına qədər bir ərazini əhatə edir. Burada Nialdağ, Ləngəbiz, Böyük Hərəmi, Aladaş silsilələri və Şamaxı yaylası əsas oroqrafik vahidlərdir. Gülümdostu dağı və Dübər dağı (2205m, Aladaş silsiləsi) fiziki-coğrafi rayonda ən yüksək zirvələrdir. Rayonun relyefində hamar platolara, geniş çökəkliklərə rast gəlinir. Dağlıq Şirvan rayonu yayı quraq keçən mülayim-isti iqlimə malikdir. Rayonun ərazisi dağların yamaclarından zirvələrinə doğru şabalıdı, dağ-qara, qəhvəyi dağ-meşə və dağ-çəmən torpaqları ilə örtülür. Dağ çölləri yovşan və topal otlarından ibarətdir. Enliyarpaqlı meşələr daha sonra kolluqlar, seyrək meşələr və çəmənliklərlə əvəz edilir [1].

Ərazinin özünəməxsus flora və faunası vardır. Meşə sahələrinin çox olması, əlverişli iqlim şəraiti lepidofaunanın zənginliyinə səbəb olmuşdur.

Dünya faunasında kəpənəklər dəstəsinin 4 yarımdəstəsinə, 15578 cinsinə mənsub 157424 növü məlumdur [7, s. 212-221]. Qarışıqlar kəpənəklər dəstəsinin sayca böyük fəsilələrindən biri olub, 9 yarımfəsiləyə (*Alsophilinae, Archiearinae, Desmobaethrinae, Ennominae, Geometrinae, Larentiinae, Oenochrominae, Orthostixinae, Sterrhinae*) 2000 cinsə mənsub 23000 növlə təmsil olunmuşdur [6].

Azərbaycanda qarışıq kəpənəklər faunası Abşeron-Qobustan təbii rayonunda öyrənilmişdir [4, s. 81-84]. Naxçıvan Muxtar Respublikasının onurğasızlar faunasının taksonomik spektrində 4 yarımfəsiləyə 44 cinsə mənsub 91 növ qarışıq kəpənək qeyd edilmişdir [2, s. 128-130].

Material və metodika. Azərbaycanın Dağlıq Şirvan fiziki-coğrafi rayonuna Şamaxı, İsmayılı, Ağsu rayonları, Göyçay və Qobustan rayonlarının dağlıq hissəsi daxildir. Şamaxı rayonunun Dəmirçi, İsmayılı rayonunun İvanovka, Lahic, Ağsu rayonunun Musabəyli, Hunqar kəndlərindən yaz, yay və payız aylarında (2017-2019-cu illər) tərəfimizdən nümunələr toplanılmışdır. Nümunələr gecələr qurulan Econom-75 lampasının işığından yığılmış, gündüzlər isə

entomoloji tor vasitəsilə tutulmuşdur. Növlərin təyininə MBS-10 mikroskopundan, təyinedici ədəbiyyatlardan və sistematik işlərdən istifadə olunmuşdur [3, s. 422-504; 5, s. 4-70; 6, 7]. Həmçinin toplanılmış tırtıllardan laboratoriyaya şəraitində alınan kəpənəklər də təyin edilərək AMEA Zoologiya İnstitutunun kolleksiyaya fonduna daxil edilmişdir.

Şəkil. Dağlıq Şirvan fiziki-coğrafi rayonu.

Materiallar toplanılmış ərazilərin koordinatları: Şamaxı, Dəmirçi, 40°50' N 48°33' E; İsmayilli İvanovka, 40°44' N 48°01' E; İsmayilli, Lahıc, 40°84' N 48°38' E; İsmayilli, Qara qaya, 40°78' N 48°31' E; Ağsu, Musabəyli, 40°38' N 48°19' E. Azərbaycan faunası üçün ilk dəfə qeyd olunan növlər * - işarəsi ilə göstərilir.

Alınmış nəticələrin müzakirəsi. Azərbaycanın Dağlıq-Şirvan fiziki-coğrafi rayonun müxtəlif ərazilərində aparılan tədqiqatlar zamanı qarışıq kəpənəklər fəsiləsinin 6 yarımfəsiləsinə, 67 cinsinə mənsub 118 növü aşkar edilmişdir. *Biston betularia* (Linnaeus, 1758), *Gnophos ciscaucasia* (Riabov, 1964), *Hypomecis robaria* (Denis and Schiffermueller, 1775) və *Scopula minorata* (Boisduval, 1833) növləri Azərbaycan faunası üçün ilk dəfə göstərilir. Cədvəldə növlərin əlifba sırasıyla faunistik siyahısı, toplanıldığı məntəqələr və tarixlər, cinsi mənsubiyyəti qeyd edilmişdir.

Qarışıq kəpənəklərin faunistik siyahısı

S. №	Yarımfəsilə və növlər	Materialın toplandığı		♂, ♀
		məntəqə	tarix	
Yarımfəsilə: Alsophilinae				
1.	<i>Alsophila aescularia</i> (Denis and Schiffermueller, 1775)	İsmayilli, Lahıc	27.06.2019	1♀, 1♂
Yarımfəsilə: Desmobathrinae				
2.	<i>Gypsochroa venidatata</i> (Huebner, 1817)	Ağsu, Musabəyli	14.05.2019	1♂
Yarımfəsilə: Eriominae				
3.	<i>Abraxa grosculariata</i> (Linnaeus, 1758)	Şamaxı, Dəmirçi	5.08.2018	2♂
4.	<i>Agriopis marginaria</i> (Fabricius, 1776)	Şamaxı, Dəmirçi	20.07.2019	1♂
5.	<i>Alcis jubata</i> (Thunberg, 1788)	İsmayilli, İvanovka	10.06.2019	1♀
6.	<i>Aleucis distinctata</i> (Herrich-Schaeffer, 1839)	Ağsu, Musabəyli	17.05.2019	1♂
7.	<i>Ascotis selenaria</i> (Denis and Schiffermueller, 1775)	Ağsu, Musabəyli	15.05.2019	1♂
8.	<i>Biston betularia</i> (Linnaeus, 1758)*	Şamaxı, Dəmirçi	20.07.2019	2♂
9.	<i>Cabera exanthemata</i> (Scopoli, 1763)	Ağsu, Musabəyli	15.05.2019	1♂
		İsmayilli, İvanovka	23.09.2017	1♂
10.	<i>Gnophos ciscaucasia</i> (Riabov, 1964)*	İsmayilli, İvanovka	23.09.2017	1♂
11.	<i>Colotois pennaria</i> (Linnaeus, 1761)	Şamaxı, Dəmirçi	20.07.2019	1♀
12.	<i>Comptosia jowdanaria</i> (Serres, 1826)	Şamaxı, Dəmirçi	20.07.2019	1♂
13.	<i>Ematurga atomaria</i> (Linnaeus, 1758)	İsmayilli, İvanovka	10.06.2019	1♂
14.	<i>Eugonobapta nivosaria</i> (Guenee, 1858)	Ağsu, Musabəyli	5.05.2018	1♂
15.	<i>Eumantia oppositaria</i> (Mann, 1864)	Şamaxı, Dəmirçi	20.07.2019	1♂
16.	<i>Helimata glarearia</i> (Denis and Schiffermueller, 1775)	Ağsu, Musabəyli	15.05.2019	1♂
		İsmayilli, İvanovka	12.06.2019	1♀
17.	<i>Hypoxystis mandli</i> (Schawerda, 1924)	Ağsu, Musabəyli	14.05.2019	1♂, 1♀
18.	<i>Hypomecis robaria</i> (Denis and Schiffermueller, 1775)*	İsmayilli, İvanovka	22.09.2017	3♂
19.	<i>Istrurgia murinaria</i> (Denis and Schiffermueller, 1775)	Şamaxı, Dəmirçi	20.07.2019	2♂
20.	<i>Ligdia adustata</i> (Denis and Schiffermueller, 1775)	Şamaxı, Dəmirçi	20.07.2019	1♂, 2♀
21.	<i>Lomographa bimaculata</i> (Fabricius, 1775)	Şamaxı, Dəmirçi	20.07.2019	2♂
22.	<i>Macaria alternata</i> (Denis and Schiffermueller, 1775)	Şamaxı, Dəmirçi	5.08.2018	1♀
23.	<i>Macaria continuaria</i> (Eversmann, 1852)	Şamaxı, Dəmirçi	21.07.2019	1♂
24.	<i>Macaria liturata</i> (Clerck, 1759)	Şamaxı, Dəmirçi	7.08.2018	2♂
25.	<i>Owariplex sambucaria</i> (Linnaeus, 1758)	Şamaxı, Dəmirçi	19.07.2019	2♂
26.	<i>Peribatodes rhomboidaria</i> (Denis and Schiffermueller, 1775)	Ağsu, Musabəyli	14.05.2019	1♀
		İsmayilli, İvanovka	20.07.2019	5♂
		İsmayilli, İvanovka	10.06.2019	1♂, 1♀
27.	<i>Peribatodes umbraria</i> (Huebner, 1809)	Ağsu, Musabəyli	14.05.2019	1♂
28.	<i>Petrophora chlorazata</i> (Scopoli, 1763)	İsmayilli, Lahıc	27.06.2019	1♂
29.	<i>Selenia lunularia</i> (Huebner, 1783)	Ağsu, Hunqar	25.05.2017	1♂
30.	<i>Siona lineata</i> (Scopoli, 1763)	Ağsu, Musabəyli	10.06.2019	3♂
		İsmayilli, İvanovka	23.09.2017	1♀
31.	<i>Synopsis sociaria</i> (Huebner, 1799)	Ağsu, Musabəyli	14.05.2019	1♀
32.	<i>Theraps flavicaria</i> (Denis and Schiffermueller, 1775)	Ağsu, Musabəyli	10.06.2019	1♂
		İsmayilli, İvanovka	24.09.2017	1♂
Yarımfəsilə: Geometrinae				
33.	<i>Chlorissa viridata</i> (Linnaeus, 1758)	Ağsu, Musabəyli	16.05.2019	1♂
34.	<i>Geometra papilionaria</i> (Linnaeus, 1758)	Ağsu, Musabəyli	15.05.2019	1♂
35.	<i>Hemistola chrysoptararia</i> (Esper, 1795)	Şamaxı, Dəmirçi	6.08.2019	1♂
		Ağsu, Musabəyli	16.05.2019	2♂
		İsmayilli, İvanovka	7.08.2018	1♂
36.	<i>Hemithysa ascrivaria</i> (Huebner, 1789)	İsmayilli, İvanovka	21.07.2019	1♂
37.	<i>Hemithysa punctifimbria</i> (Warren, 1896)	Şamaxı, Dəmirçi	10.08.2019	1♂
38.	<i>Neromia simplex</i> (Brandt, 1938)	Şamaxı, Dəmirçi	7.08.2019	1♂

39	<i>Oospila sellifera</i> (Warren, 1906)	Şamaxı, Dəmirçi	5.08.2019	1♀
40	<i>Pseudoteryna prunata</i> (Hufnagel, 1767)	Şamaxı, Dəmirçi	19.07.2019	1♀
41	<i>Thalera bimbrialis</i> (Scopoli, 1763)	Şamaxı, Dəmirçi	6.08.2019	1♂
Yarımfəsilə: Laventinas				
42	<i>Anticollis sparata</i> (Treitschke, 1828)	Şamaxı, Dəmirçi	19.07.2019	1♂
43	<i>Aplocera plagiata</i> (Linnaeus, 1758)	İsmayilli, İvanovka	22.09.2017	1♀
44	<i>Campogamma bilineata</i> (Linnaeus, 1758)	İsmayilli, İvanovka	11.06.2019	1♂
45	<i>Cacanthos cuculata</i> (Hufnagel, 1767)	İsmayilli, İvanovka	22.09.2017	1♀
46	<i>Chlorochista miata</i> (Linnaeus, 1758)	Ağsu, Musabəyli	16.05.2019	1♂
47	<i>Cidaria fulvata</i> (Forster, 1771)	Şamaxı, Dəmirçi	19.07.2019	1♂
48	<i>Coenocalpe lapidata</i> (Huebner, 1809)	Şamaxı, Dəmirçi	20.07.2019	2♂, 3♀
49	<i>Cosmorhous ocellata</i> (Linnaeus, 1758)	İsmayilli, İvanovka	11.06.2019	1♂
50	<i>Cotiasomena polygrammata</i> (Berkhausen, 1794)	Şamaxı, Dəmirçi	5.08.2017	1♂
51	<i>Dactynotoma manicata</i> (Guenee, 1858)	Ağsu, Musabəyli	23.05.2017	1♂
52	<i>Eusphra isonotata</i> (Staudinger, 1892)	İsmayilli, İvanovka	21.09.2017	2♂
53	<i>Epirrhos alternata</i> (Mueller, 1764)	İsmayilli, İvanovka	22.09.2017	1♂
54	<i>Epirrhos tritata</i> (Linnaeus, 1758)	Şamaxı, Dəmirçi	20.07.2019	2♂, 4♀
55	<i>Euphria fructata</i> (Treitschke, 1828)	Şamaxı, Dəmirçi	19.07.2019	1♂, 1♀
56	<i>Euphthecia breviculata</i> (Denzel, 1837)	Ağsu, Musabəyli	16.05.2019	1♂, 1♀
57	<i>Euphthecia caesiata</i> (Denis and Schiffermueller, 1775)	Şamaxı, Dəmirçi	21.07.2019	1♀
58	<i>Euphthecia centauveata</i> (Denis and Schiffermueller, 1775)	Şamaxı, Dəmirçi	19.07.2019	1♀
59	<i>Euphthecia distinctaria</i> (Herrich-Schaeffer, 1848)	Ağsu, Musabəyli	24.05.2017	1♂
60	<i>Euphthecia egenaria</i> (Herrich-Schaeffer, 1848)	İsmayilli, İvanovka	11.06.2019	1♀
61	<i>Euphthecia iriguata</i> (Huebner, 1813)	İsmayilli, Lahıc	27.06.2019	2♂
62	<i>Euphthecia linariata</i> (Denis and Schiffermueller, 1775)	İsmayilli, İvanovka	11.06.2019	1♀
63	<i>Euphthecia parvula</i> (Mironov et Ratzel, 2012)	Ağsu, Musabəyli	23.05.2017	1♂
64	<i>Euphthecia placidata</i> (Taylor, 1908)	Ağsu, Musabəyli	23.05.2017	1♂, 1♀
65	<i>Euphthecia satyrita</i> (Huebner, 1813)	Şamaxı, Dəmirçi	6.08.2017	2♂
66	<i>Euphthecia subfasciata</i> (Haworth, 1809)	Ağsu, Hünqar	25.05.2017	1♂
67	<i>Euphthecia tenuata</i> (Huebner, 1813)	Şamaxı, Pirqulu	5.08.2017	1♂
68	<i>Hydriomena impluviata</i> (Denis and Schiffermueller, 1775)	İsmayilli, İvanovka	21.09.2017	2♂
69	<i>Xanthorhous montana</i> (Denis and Schiffermueller, 1775)	İsmayilli, İvanovka	9.06.2019	4♂, 1♀
70	<i>Lithostege ancyraea</i> (Prout, 1938)	Şamaxı, Dəmirçi	19.07.2019	1♂
71	<i>Lithostege oedecaria</i> (Boisduval, 1848)	Ağsu, Musabəyli	16.05.2019	2♂
72	<i>Mesoleuca albicollata</i> (Linnaeus, 1758)	İsmayilli, İvanovka	20.07.2019	1♂, 1♀
73	<i>Minois murinata</i> (Scopoli, 1763)	Şamaxı, Dəmirçi	5.08.2017	2♂
74	<i>Nebula achromaria</i> (Harpe, 1853)	İsmayilli, İvanovka	20.07.2019	2♂
75	<i>Scotopteryx alpherakii</i> (Erschoy, 1877)	İsmayilli, İvanovka	24.09.2017	2♂
76	<i>Scotopteryx bipunctaria</i> (Denis and Schiffermueller, 1775)	Şamaxı, Dəmirçi	19.07.2019	2♀
77	<i>Scotopteryx chionopodiata</i> (Linnaeus, 1758)	İsmayilli, İvanovka	24.09.2017	2♂
78	<i>Scotopteryx moenata</i> (Scopoli, 1763)	İsmayilli, İvanovka İsmayilli, Lahıc	24.09.2017 27.06.2019	6♂ 1♀
79	<i>Scotopteryx mucronata</i> (Scopoli, 1763)	Ağsu, Hünqar	25.05.2017	1♂, 1♀
Yarımfəsilə: Sierrhinas				
80	<i>Cyclophora punctaria</i> (Linnaeus, 1758)	İsmayilli, İvanovka	24.09.2017	2♀
81	<i>Dyscia conspersaria</i> (Denis and Schiffermueller, 1775)	Ağsu, Musabəyli	17.05.2019	1♂
82	<i>Galium molluga</i> Hausmann & Viidalepp, 2012	İsmayilli, İvanovka	8.06.2019	1♀
83	<i>Idaea averata</i> (Linnaeus, 1758)	İsmayilli, İvanovka	12.06.2019	1♀
84	<i>Idaea biselata</i> (Hufnagel, 1767)	İsmayilli, İvanovka	24.09.2017	1♂
85	<i>Idaea conguaria</i> (Huebner, 1799)	İsmayilli, İvanovka	23.09.2017	1♂
86	<i>Idaea demizaria</i> (Huebner, 1831)	Şamaxı, Dəmirçi	19.07.2019	1♀

87	<i>Idaea dilutaria</i> (Huebner, 1799)	Şamaxı, Dəmirçi	19.07.2019	1♀
88	<i>Idaea dimidiata</i> (Hufnagel, 1767)	Ağsu, Musabəyli Şamaxı, Dəmirçi	15.05.2019 8.08.2018	1♂ 1♂
89	<i>Idaea emarginata</i> (Linnaeus, 1758)	İsmayilli, Lahıc	27.06.2019	1♂
90	<i>Idaea granulosa</i> (Warren and Rothschild, 1905)	Şamaxı, Dəmirçi	19.07.2019	1♀
91	<i>Idaea illustris</i> (Brandt, 1941)	Şamaxı, Dəmirçi	19.07.2019	1♀
92	<i>Idaea monitata</i> (Denis and Schiffermueller, 1775)	Şamaxı, Dəmirçi	21.07.2019	1♀
93	<i>Idaea muricata</i> (Hufnagel, 1767)	Şamaxı, Dəmirçi	5.08.2018	2♂
94	<i>Idaea nitidata</i> (Herrich-Schaeffer, 1861)	Şamaxı, Dəmirçi	20.07.2019	3♂, 1♀
95	<i>Idaea ochrata</i> (Scopoli, 1763)	Şamaxı, Dəmirçi	19.07.2019	1♀
96	<i>Idaea politaria</i> (Huebner, 1799)	Şamaxı, Dəmirçi	20.07.2019	1♀
97	<i>Idaea rusticata</i> (Denis and Schiffermueller, 1775)	İsmayilli, İvanovka	24.09.2017 12.06.2019	2♂ 1♂
98	<i>Idaea seriata</i> (Schrank, 1802)	İsmayilli, İvanovka	12.06.2019	1♂
99	<i>Idaea serpentata</i> (Hufnagel, 1767)	İsmayilli, İvanovka	12.06.2019	1♂
100	<i>Idaea trigeminata</i> (Haworth, 1809)	İsmayilli, İvanovka Şamaxı, Dəmirçi	23.09.2017 12.06.2019 5.08.2019	2♂ 1♂ 2♂
101	<i>Palaeaspiletes sublucaria</i> (Wiltshire, 1977)	İsmayilli, İvanovka	23.09.2017	1♀
102	<i>Rhodometra sacaria</i> (Linnaeus, 1767)	Ağsu, Musabəyli	15.05.2019	1♂, 2♀
103	<i>Rhodostophris vitarica</i> (Clerck, 1759)	Şamaxı, Dəmirçi	19.07.2019	3♂, 1♀
104	<i>Scopula asmulata</i> (Hulst, 1896)	Şamaxı, Dəmirçi	20.07.2019	1♀
105	<i>Scopula harteni</i> Hausmann, 2009	Ağsu, Musabəyli	14.05.2019	1♂
106	<i>Scopula innotata</i> (Linnaeus, 1758)	İsmayilli, İvanovka	24.09.2017	1♂
107	<i>Scopula innotata</i> (Linnaeus, 1758)	İsmayilli, İvanovka	24.09.2017 12.06.2019	1♂ 2♂
108	<i>Scopula incanata</i> (Linnaeus, 1758)	İsmayilli, İvanovka	10.06.2019	2♂
109	<i>Scopula limboundata</i> (Haworth, 1809)	Şamaxı, Dəmirçi	19.07.2019	1♂
110	<i>Scopula maingispunctata</i> (Goeze, 1781)	İsmayilli, İvanovka	12.06.2019	1♂
111	<i>Scopula minorata</i> (Boisduval, 1833)*	Şamaxı, Dəmirçi	20.07.2019	1♂
112	<i>Scopula nigropunctata</i> (Hufnagel, 1767)	Ağsu, Musabəyli	14.05.2019	1♂
113	<i>Scopula ornata</i> (Scopoli, 1763)	Ağsu, Hünqar	25.05.2019	2♂
114	<i>Scopula propinqua</i> (Leech, 1897)	Şamaxı, Dəmirçi İsmayilli, Lahıc	18.05.2019 27.06.2019	1♂, 1♀ 1♂, 2♀
115	<i>Scopula rubiginata</i> (Hufnagel, 1767)	Şamaxı, Dəmirçi	18.07.19	2♂
116	<i>Scopula ternata</i> (Schrank, 1802)	Şamaxı, Dəmirçi	18.07.19	2♂
117	<i>Scopula umblicata</i> (Fabricius, 1794)	İsmayilli, İvanovka	12.06.2019 27.09.2017	2♂ 1♂
118	<i>Tmandra comas</i> (Schmidt, 1931)	Ağsu, Musabəyli	14.05.2019	2♂

Nəticə. Azərbaycanın Dağlıq-Şirvan fiziki-coğrafi rayonun müxtəlif ərazilərində aparılan tədqiqatlar zamanı qarışıq kəpənlər fəsiləsinin 6 yarımfəsiləsinə, 67 cinsinə mənsub 118 növü aşkar edilmişdir. *Biston betularia* (Linnaeus, 1758), *Scopula minorata* (Boisduval, 1833), *Hypomecis robaria* (Denis and Schiffermueller, 1775) və *Gnophos ciscaucasia* (Riabov, 1964) növləri Azərbaycan faunası üçün ilk dəfə göstərilir.

ƏDƏBİYYAT

1. Azərbaycan Respublikasının konstruktiv coğrafiyası / Akad. B.Ə. Budaqovun redaktəsi ilə, I c., Bakı: Elm, 2000, 268 s.
2. Bayramov A.B., Məhərrəmov M.M., Məmmədov İ.B. və b. Naxçıvan Muxtar Respublikasının onurğasızlar faunasının taksonomik spektri. Naxçıvan: Əcəmi, 2014, 320 s.

3. Определитель насекомых: Краткий определитель наиболее распространенных насекомых европейской части России. М.: Топикал, 1994, 544 с.
4. Пирнев А.А. Пяденицы (*Geometridae*), вредящие кормовой люцерне на Абшеронском полуострове / Мат-лы 3 науч. сес. энтомологов. Махачкала, 1989, с. 81-84.
5. Хотько Э.И. Определитель куколок пядениц (*Lepidoptera, Geometridae*). Минск: Наука и техника, 1977, 80 с.
6. Scoble M.J., Hausmann A. Online list of valid and available names of the Geometridae of the World. Lepidoptera Barcode of Life, iBOL. 2007. Available from: http://www.lepbarcoding.org/geometridae/species_checklists.php
7. Van Nieuwerkerken E.J., Kaila L., Kitching Ian J. et al. The title of this contribution should be cited as "Order Lepidoptera Linnaeus, 1758. In: Zhang Z.Q. (Ed.) Animal biodiversity: An outline of higher-level classification and survey of taxonomic richness" // *Zootaxa*, 2011, v. 3148, p. 212-221

¹AMEA Zoologiya İnstitutu

E-mail: biosekine@mail.ru

²AMEA Naxçıvan Bölməsi

E-mail: mahir_maherramov@mail.ru

Sakina Hacıyeva, Mahir Maharramov

**STUDY OF GEOMETRID MOTHS (LEPIDOPTERA, GEOMETRIDAE)
OF THE MOUNTAINOUS SHIRVAN PHYSICAL-GEOGRAPHICAL
REGION OF AZERBAIJAN**

In order to study the fauna of the moths of the Mountainous-Shirvan physical-geographical region of Azerbaijan, studies were conducted in Ismayilli (villages of Ivanovka, Lahij), Agsu (villages of Musabeyli, Hungar) and Shemakha (villages of Demirchi, Pirkuli) regions of the republic during 2017-2019. 118 species of moths belonging to 67 genera and 6 subfamilies (*Alsophilinae, Desmobathrinae, Ennominae, Geometrinae, Larentiinae, Sterrhinae*) of the *Geometridae* family were found. A faunistic list of species, collection points and dates, their genus are also given. By the number of species, the predominance of the subfamilies *Larentiinae* and *Sterrhinae* was revealed. Species of *Biston betularia* (Linnaeus, 1758), *Gnophos ciscaucasia* (Riabov, 1964), *Hypomecis robaria* (Denis and Schiffermuller, 1775) and *Scopula minorata* (Boisduval, 1833) were first indicated for the fauna of Azerbaijan.

Keyword: *Geometridae, Mountainous-Shirvan, fauna, subfamily, species.*

Сакина Гаджиева, Махир Магеррамов

**К ИЗУЧЕНИЮ ПЯДЕНИЦ (*LEPIDOPTERA, GEOMETRIDAE*)
ГОРНО-ШИРВАНСКОГО ФИЗИКО-ГЕОГРАФИЧЕСКОГО
РАЙОНА АЗЕРБАЙДЖАНА**

С целью изучения фауны пядениц Горно-Ширванского физико-географического района Азербайджана в течение 2017-2019 годов проводились исследования в Исмаиллинском (села Ивановка, Лагич), Агсунском (села Мусабейли, Гунгар) и Шемахинском (села Демирчи, Пиркули) районах республики. Обнаружены 118 видов пядениц, принадлежащих к 67 родам и 6 подсемействам (*Alsophilinae, Desmobathrinae, Ennominae, Geometrinae, Larentiinae, Sterrhinae*) семейства *Geometridae*. Также приведены фаунистический список видов, пункты сборов и даты, их родовая принадлежность. По числу видов выявлено преобладание подсемейств *Larentiinae* и *Sterrhinae*. Виды *Biston betularia* (Linnaeus, 1758), *Gnophos ciscaucasia* (Riabov, 1964), *Hypomecis robaria* (Denis and Schiffermuller, 1775) и *Scopula minorata* (Boisduval, 1833) впервые указываются для фауны Азербайджана.

Ключевые слова: *Geometridae, Горный Ширван, фауна, подсемейство, вид.*

(Biologiya üzrə elmlər doktoru İsmayıl Məmmədov tərəfindən təqdim edilmişdir)

Daxilolma tarixi:

İlkin variant 14.10.2019

Son variant 13.12.2019